

ROZHLEDY TECHNICKÝCH ZBRANÍ

ROČNÍK IV. Redaktor: Podplukovník Ing. Dr. techn. Vladimír Hájek.

ČÍSLO 2.

Plukovník žen. Josef Petřík:

Činnost přednosty armádní ženijní služby za ofensivy.

Předpoklad: Armáda provádí nástup v určitém prostoru, jsouc chráněna na hranicích krycími jednotkami; ofensiva se provádí čerstvými vyššími jednotkami válkou dosud nedotčenými. Nástupový prostor nebyl rovněž válkou dotčen a má řídkou komunikační síť. II. armádní cíl je na řece, kterou bude nutno překročit bojem.

Přednosta armádní ženijní služby a velitel armádního ženijního vojska podle G-III je táž osoba, obdobně jako velitel armádního dělostřelectva je přednostou armádní zbrojní služby.

1. Úvaha o tom, co zařídí přednosta armádní ženijní služby stran zásobování a odsunu ženijního materiálu u krycích jednotek.

Význam krycích jednotek v předpokládaném případě je veliký, neboť mají zabránit výpadům anebo přepadům nepřátelským na území, kde se provádí soustředění armády. Počítáme-li s tím, že krycí jednotky budou bránit široké úseky s málo početnými osádkami, musíme k zesílení odolnosti sledů odporu využít nejen přirozených překážek terénních, ale použít i překážek umělých. V některých úsecích krycí jednotky přejdou i k obraně a tím dojde i k úpravě terénu, který ulehčí těžký boj, ušetří živé síly a zamezí předčasné vyčerpání krycích jednotek. Krycí jednotky byly zásobeny předem ženijním materiálem (ostnatý drát a skobky, přenosné překážky, zákopové pytlíky, zastírací pletivo, isolační lepenka, rychle tvrdnoucí speciální cement „Standart“ nebo „Bauximent“, materiál na protitankové překážky) a trhavinami podle zásobovacího rozvrhu na určitých místech se zvláštní destrukční výdejnou, jež odpovídá potřebě minimálního programu ničení. Nutno tudíž počítati s tím, že ženijní materiál byl spotřebován a k určitému dni vyčerpán hlavně při úpravě terénu ohnisk odporu v obranných postaveních krycích jednotek blízko komunikačních os. Plán ničení vzhledem k nastávající ofensivní akci armády byl asi proveden v omezené míře, nejvýš na některých silničních osách. Nelze-li zásobování ženijním materiálem zatím prováděti z armádního ženijního parku, což je pravděpodobné, a jsou-li ženijní parky krycích jednotek vyčerpány, nutno zásoby doplňovat takto:

- Využije se do krajnosti místních zdrojů rekvisičními stvrzenkami.
- Ženijní materiál, kterého lze použití na úpravu terénu při prováděné evakuaci z pásma krycích jednotek a k přípravě plánu ničení, bude zachycen u vzpomenuých již ohnisk odporu vlastními organickými nebo rekvirovanými dopravními prostředky.
- Odsuny ženijního materiálu budou tedy nepatrné, skoro žádné a na cenný snad ženijní materiál zařídí se v pásmu krycích jednotek „odsunová sběrna ženijní“ a získaný materiál se naloží do prázdných vozů

neb aut, přivezších municí nebo proviant a vracejících se k armádním výdejním.

d) Při větší spotřebě a krajním nedostatku ženijního materiálu vzniklém poruchami na komunikacích a za nedostatečného zásobování (letecké bombardování) doplní se ženijní materiál z normální dotace technických rot anebo z dotace ženijních jednotek vyšších jednotek armády.

e) Přednost armádní ženijní služby vyžaduje periodická hlášení o materiální situaci krycích jednotek, aby byl dostatečně informován o spotřebě ženijního materiálu.

2. Materiální situace vyšších jednotek, armádní ženě i materiálních jednotek v nástupovém prostoru.

a) Vyšší jednotky, které nebyly soustředěny v nástupovém prostoru, byly vybaveny vším v mobilisačních stanicích na předepsaný válečný počet ženijní výzbroje, materiálu a trhavin, i potřebnou vozbou. Jsou tudíž zásobeny úplně, kromě ostnatého drátu, který se jim dodá podle skutečné potřeby. Pokud by pracovaly o úpravě komunikací v svých ubytovacích prostorech, bude újma na normální výbavě ženijního materiálu nepatrná.

b) U armádních jednotek je situace obdobná jako za a). Budou-li organizovány civilní pracovní skupiny pro různé práce (úprava obranných postavení, komunikací a p.) ještě před skončením nástupu armády, nutno jejich ženijní výstroj (lopaty, krumpáče a j.) získati z místních zdrojů a po příjezdu armádního ženijního parku doplniti na plný počet.

3. Jak bude zařízeno zásobování ženijním materiálem a jeho odsuny u vyšších jednotek, armádních útvarů bojových služeb během nástupu armády.

Při provádění nástupu armády bude zásobování všech vyšších jednotek, i armádních útvarů a služeb, ženijním materiálem nepatrné. Jednotky byly vybaveny vším v mobilisačních stanicích a ty jednotky, které do skončení nástupu armády budou pracovat o úpravě a obnově komunikací, musí si úbytek ženijního materiálu nahrazovat do příjezdu armádního ženijního parku rekvisicí z místních zdrojů. Kraj, v kterém se nástup provádí, nebyl válkou dotčen; lze tedy počítati s tím, že zásoby ženijního materiálu v místních zdrojích jsou hojné a tudíž dostatečné k doplnění spotřeby vyšších jednotek i útvarů armádních.

Po příchodu vyšších jednotek do ubytovacích prostorů přikročí neprodleně přednostové ženijní služby k soupisu zásob veškerého ženijního materiálu, nebude-li to provedeno již v míru, aby zásoby, včas rekvirované, nebyly zatajeny a přibližně přesný odhad zásob byl zjištěn v celém nástupovém prostoru armády. Tuto činnost provádějí orgány všech ženijních parků iniciativně a automaticky.

Odsunů ženijního materiálu nebude.

Velice ožehavou otázkou zásobování celé armády je úprava a obnova komunikační sítě. Velitel armádního ženijního vojska provede ihned po svém příjezdu po studiu na mapě (toto studium provede ještě za přepavy) nezbytný osobní průzkum komunikací vedoucích zejména do ubytovacích prostorů oněch vyšších jednotek, kde komunikační síť nedostačuje. Navrhne pak veliteli armády, aby všechny vyšší jednotky okamžitě započaly v svých prostorech upravovat komunikace. Zásadně opravují vyšší jednotky komunikace od zadních hranic svého ubytovacího

prostoru až po čáru posledního obranného postavení krycích jednotek. Péči armády se provádí cestářská služba od vzpomenuých již zadních hranic ubytovacího prostoru vyšších jednotek dozadu směrem k zápolí. Má-li býti úprava komunikací splněna a urychlena v zájmu zásobování armády, nutno ženijní jednotky instradovati do nástupového prostoru ihned s prvními transporty. Event. nedostatek výpomocných osob nahradí si vyšší jednotky válečnými úkony civilních pracovníků.

4. Kalkulace spotřeby zásob ženijního materiálu u armády až po I. armádní cíl.

Spotřeba ženijního materiálu se omezí:

a) na výměnu opotřebovaného nebo zničeného nářadí technických a ženijních jednotek z armádního ženijního parku a dlouhé nářadí (lopaty, krumpáče). Řekněme, že to bude asi 10 tun materiálu, který se doveze na doplnění armádního ženijního parku ze zápolí přes regulační nádraží.

b) Na výpomocný materiál k zesílení mostů dřevěných, s kterými nutno ještě počítati. Jen se doplní z místních zdrojů, podle soupisů materiálu a průzkumů provedených předem v celém nástupovém prostoru armády. Armádní ženijní park zajistí spotřebu v pilách a ve skladech dříví i v obchodech s železem a dále určité množství ženijního materiálu v městech anebo ve větších osadách. Rovněž zařídí v určitém místě ženijní výdejnu výpomocného materiálu pro výpomocné mosty přes řeku.

c) Na štěrk, písek, kámen lomový (na štět) a kamennou drť (na zásyp) na obnovu, úpravu a zběžné udržování komunikací. Spotřeba bude vždy obrovská, obzvláště, nebude-li s dostatek úhrady z místních zdrojů (hromádky štěrku a písku na silnicích, zásoby nalámaného kamene v lomech atd.). Počítáme-li jen na pouhé vyrovnání děr po leteckém bombardování na cestách a silnicích a třeba s úpravou silničních banketů, aby byly sjízdné, bude při celkové úpravě komunikací v délce až 30 km podle zkušeností potřeba 1500 t na 1 km, nebo 45.000 t, t. j. 4500 vagonů materiálu.

d) Na mostové soupravy armádní, které nutno přiděliti vyšším jednotkám jako posilový materiál v hlavním úsilí útoku armády na II. armádní cíl; nestačí-li ani organické mostové soupravy (divisní neb armádní), nutno vyžádati závčas doplněk od HVOA.

5. Materiální směrnice pro ženijní službu u armády až po I. armádní cíl.

a) Zásobování vyšších jednotek ženijním materiálem při nástupu armády i při ofenzivě bude dosti omezené, budou-li místní zdroje bohaté, neboť spotřeba ženijního materiálu nebude tak naléhavá jako na ustálené frontě při budování obranných postavení. Krajina, v které bude provedena ofenziva, měj na př. řídkou komunikační síť; to znamená, že bude hospodářsky poměrně chudá, s terénem kopcovitým, ne-li hornatým, takže zásobování vyšších jednotek bude sotva dostačující. Protože kraj nebyl válkou dosud dotčen, lze počítat s tím, že zásoby ženijního materiálu místních zdrojů dostačí až do té doby, než bude zřízena výdejna armádního, ženijního parku. Soupis zásob ve všech ubytovacích prostorech divisí i v operačním pásmu armády, musí býti včas skončen a materiál potřebný k ofenzivě zajištěn rekvisičními stvrzenkami. U divisí shromáždí materiál divisní ženijní parky, u armády armádní ženijní park, a to na rekvirovaném místě a svými odbornými orgány. Půjde pře-

devším o výpomocný materiál k zesílení mostů, propustí na komunikacích a na výpomocné mosty přes řeku.

b) Úprava komunikační sítě v celém operačním pásmu je velmi ožehavá. Proto se materiální příprava a úprava komunikací provede hned, jakmile vyšší jednotky a armádní ženijní roty dosáhnou svého nástupového místa určení. Hranice úpravy komunikací byly již určeny za 3). Při úpravě nutno dbáti toho, aby nejméně jedna průběžná silnice nebo cesta pro zásobování divise byla udržována sjízdnou, a zejména, aby u výdeje na zásobovacích nádražích netrpěl dopravní ruch.

c) Organizace civilních pracovních oddílů bude odůvodněna úpravou komunikací. Organizace bude svěřena disposičnímu důstojníkovi ženijnímu od velitelství armádního ženijního vojska; ten sestaví několik skupin civilních pracovníků. Jako velitelé podskupin budou určeni záložní důstojníci, civilním povoláním inženýři nebo stavitelé. Ženijní výstroj nutno opatřit z místních zdrojů a doplnit z armádního ženijního parku. Zásobování proviantem a převozní kuchyně dodá armádní intendantní služba.

d) Opatřování ženijního materiálu z místních zdrojů bude využito do krajnosti, protože na zásilky ze zápolí, vzhledem k zásobovacím potížím na nedostatečných komunikacích, — nelze zatím spoléhat. Do civilních výroben určí ženijní parky, jakož i armádní ženijní park své odborníky, aby kontrolovali výrobu, třídili a zajistili ženijní materiál pro potřebu vojsk. Rovněž vhodnou organizační práce se zvýší výkonnost (práce přes čas, prémie, odměny v naturáliích, ústroj a p.), poslední tři způsoby ovšem za souhlasu armádního intendanta.

e) Dodávky z armádního ženijního parku k vyšším jednotkám až na jejich zásobovací nádraží ženijní se dějí péčí armády; odtud se zásobují vyšší jednotky vlastními dopravními prostředky. Žádanky vojskových těles o přiděl ženijního materiálu postupují přímo přednostovi ženijní služby své divise, který v dohodě se 4. oddělením hlásí souhrnně veliteli divise za účelem schválení výdeje skutečnou potřebu a naléhavost ženijního materiálu pro vojsková tělesa. Dopravní prostředky dodá 4. oddělení štábní divise. Vydaný ženijní materiál nutno ihned doplnit buďto z místních zdrojů nebo zásilkami z armádního ženijního parku tak, aby dotace u divisních ženijních parků i vojskových těles byla stále úplná pro náhlou nepředvídanou potřebu.

6. *Jaká bude činnost přednosty ženijní služby armády před ofensivou.*

a) Provede osobně technický průzkum komunikací, důležitých zejména pro armádní vozidla a zjistí možnost jich nejvýhodnější úpravy, zejména cest v pásmech divisí chudých na komunikace. Obhlédne všechny zdroje ženijního materiálu (pily a kamenolomy) přiléhající k zamýšleným osám silnic. Při zpětné cestě provede místní prohlídku armádního ženijního parku.

b) Od 3. oddělení štábu armády si vyžádá letecký průzkum komunikací jižně od řeky, jakož i situaci přechodů přes tuto řeku za účelem předvídané kalkulace materiálních jednotek, které armáda přidělí divisím prvního sledu.

c) Vede přesnou evidenci výdaje spotřeby a vyžadovaného ženijního materiálu; dá provést soupisy ženijního materiálu v celém operačním pásmu armády z místních zdrojů a ty si svými odborníky zajistí pro po-

třeby armády (obsazením civilních výroben, zlepšením jejich organizace práce a j.).

d) Vypracuje příspěvky do všeob. op. rozkazů II. část pro ofensivu armády; dále vypracuje potřebné žádanky o materiál na HVOA, jakož i vyžádá si dopravní prostředky od 4. odděl. štábu armády pro zásobování divisí ženijním materiálem od armády až do divisních výdejen. Dále si vyžádá civilní pracovní skupiny, jakož i vozidla a koně pro strojní a elektrotechnickou rotu.

7. Zvláštní příspěvek do všeob. operačního rozkazu armády pro ofensivu II. část.

Článek „Ženijní služba“.

Armádní ženijní park zřídil od armádní ženijní výdejnu v se skladem dříví v pile

Strojní a elektrotechnická rota od v a v kamenném lomu vyrábí ve 2 směnách štěrk drčením a tlučením. Silniční četa válcuje vytlučenou silnici za pomoci civilních pracovníků, získaných v místě. Zásobuje štěrkem ženijní rotu a pracovní rotu

Světlometná rota v je k dispozici velitele ženijní roty k osvětlování silnice od Vyšší jednotky pokračují v úpravě cest a silnic v svých pásmech. Civilní pracovníky a materiál vezmete z místních zdroj. Mostové soupravy se přesunou do

Úprava silnic:

a) Provede se péči armády až po zadní hranice oblastí divisí 1. sledu.

b) Silnice a zesílení mostů pro zatížení vozidla 10tunovými provede ženijní rota od; má k dispozici vozatajskou kolonu ve od Pracovní rota vyrábí štěrk ručně od pro ženijní rotu. Na odvoz šterku je přidělena vozatajská kolona v kamenném lomu od

Silnici upravuje od ženijní rota pro lehké vozy a auta s pracovní skupinou Silnici opravuje pracovní rota od Přívoz šterku vyrobeného zbrojní rotou provádějí vozatajské kolony pro silnici od, vozat. kolony pro ženijní rotu od

Most železového betonu na opravené silnici v od je schopen provozu pro všechna armádní vozidla. Ženijní zásobovací nádraží pro divise jsou totožné s proviantními, a to pro divisi v, pro divisi v

8. Úvaha přednosty armádní ženijní služby o nahrazení ztrát ženijního materiálu, resp. o jich opatření pro další ofensivu.

a) U krycích jednotek ztráty ženijního materiálu nebudou asi tak velké, aby nebylo lze je nahraditi ze zásob armádních. Dojde-li k ústupnému boji, provede se jen část minimálního programu, a to zničením mostů přes řeku a některých mostů silničních (vzhledem k ofensivní akci armády a značným úkolům technickým, vloženým na bedra technických a ženijních rot, a k velké šířce úseku krycích jednotek). Trhaviny, které byly přiděleny, budou spotřebovány úplně. Dotace ženijních rot nebude asi dotčena. Úbytek technického výstroje a náradí i náčiní lze odhadnouti nejvýše na 15%. Nedostávající se ženijní výstroj a výzbroj se doplní při shromáždění krycích jednotek v 2. sledu armády přímou dodávkou z armádního ženijního parku na přímou žádanku velitelů krycích jednotek.

b) U vyšších jednotek pracovaly ženijní roty o úpravě komunikací a do boje nebyly zataženy, lze tedy jejich ztráty ženijního materiálu odhadnouti nejvýše na 5—10%. Vznikly opotřebováním, zlomením anebo jej ztratily jednotky pracující při leteckém bombardování. Potřeba ženijního materiálu bude uhrazena z dostačujících zásob divisních ženijních

parků během jednoho dne, takže pro další ofensivní boje budou jednotky závčas úplně zásobeny. Co se týká zničení místních zásob, lze předpokládati, že nebyly zdaleka vyčerpány, takže úhrady není třeba.

9. *Co vše zařídí před útokem armády velitel ženijního vojska armády a jaké klade při tom požadavky na ženijní službu.*

a) Přípravnými rozkazy (telefonicky) nařídí částečné přesuny armádních ženijních a pracovních rot do prostoru hlavního úsilí, aby co nejdříve obnovil cirkulační uzel utrpěvší vlastními i nepřátelskými ničeními.

b) Vyžádá si dopravní prostředky od 4. odděl. štábu armády k rozvezení stavebního a ženijního materiálu na místa zničených mostů z místních zdrojů v

c) Nařídí veliteli divise oper. rozkazem průzkum rozsahu zničených objektů železničních. Výsledek hlásí dopravnímu velitelství ve a RK., aby tito vyžádali (telegraficky) u 4. odděl. HVOA. železniční stavební rotu a železniční provozovací rotu k okamžité instradaci do nástupového prostoru armády.

d) Nařídí přísuny armádních mostových souprav v noci s ... na ... nejv. 8 km za bitevní čáru a rozdělí je podle potřeby vyšším jednotkám.

e) Nařídí armádnímu ženijnímu parku: zřízení ženijních skladů výpomocného materiálu pro mosty přes řeku v útočných pásmech a divise během dne, doplnění technického výstroje a výzbroje krycím jednotkám během shromážděným v 2. sledu armády.

f) Nařídí armádním operačním rozkazem divisím 1. sledu hlášení o konečné potřebě ženijních jednotek, ženijního materiálu k zamýšleným přechodům přes řeku, aby jim mohl definitivně přidělit tento materiál.

g) Studuje vyžádaný již letecký průzkum řeky a stav komunikací za touto řekou.

h) Předvídá event. potřebu opevňovacího materiálu na přechodnou obranu v některém pásmu. Ženijní materiál bude připraven u armádního ženijního parku k instradaci na zásobovací ženijní nádraží.

ch) Na konec provede osobně prohlídku opravených komunikací v hlavním úsilí armády.

Podplukovník žen. Ing. Dr. techn. Vladimír Hájek :

Ničení.

Jedním z důležitých poznatků, jež přinesla válka, je použití ničení při operacích armád. Proto také poválečné vojenské předpisy všech států věnují taktice ničení velkou pozornost a proto je důležité s tímto problémem se podrobně zabývat.

Před světovou válkou žádný stát nepočítal s ničením jako s bojovým prostředkem. Teprve ve světové válce se ničení ukázalo jako velmi účinný prostředek ke krytí manévru, a to především ke krytí ústupu a k zesílení obrany hlavně na křídlech. Dnes dokonce taktika ničení je tak vžitá, že se s ní počítá jako s velmi účinnými prostředkem proti motorisovaným jednotkám a s velmi cenným prostředkem k ušetření sil.